

ऋणनिर्देश

‘संकल्प व सिध्दी यात महदंतर असते’ असे म्हणतात याचा प्रत्यय प्रस्तुत प्रबंध लिहिताना आला. ‘वृत्तपत्रांकडून वाचकांच्या बदलत्या अपेक्षा’ या विषयावर प्रबंध लिहण्यासाठी मोठ्या उत्साहाने सुरुवात केली पण अडचणीचा ससेमिरा अचानक सुरू झाला. यातून मला नैतिक पाठबळ देऊन प्रभावी मार्गदर्शन करण्याचे काम माझे आदरणीय मार्गदर्शक डॉ. दीपक टिळक यांनी केले याबद्दल मी त्यांची ऋणी आहे.

प्रबंध लेखन करताना न कंटाळता विविध संदर्भ ग्रंथ उपलब्ध करून देऊन मोलाचे सहकार्य करण्याचे काम आमच्या ग्रंथपाल सौ. सुनिता शिंदे, ‘केसरी’ ग्रंथालय कर्मचारी, प्रसाद ग्रंथ वितरण याची मी आभारी आहे.

प्रत्यक्ष प्रबंध लेखनात लिखाणाचे काम अखंड करण्यात ज्यांचा सिंहाचा वाटा आहे. ते माझे पति श्री. गोपाळ ग. कुलकर्णी यांची मी उतराई होऊ शकत नाही. याच बरोबर संदर्भ संकलनात खारुटीची भूमिका करणारी माझी मुलं चि. शाल्मली व ऋत्विज यांनाही याचे श्रेय दिले पाहिजे. मी दिलेल्या प्रश्नावल्या ज्या वाचक, विद्यार्थी, संपादक, एजंट व वार्ताहरांनी वेळेत भरून दिल्या त्या सर्वांचे मी आभार मानते.

या प्रबंधाच्या कॉम्प्युटर टायपिंगचे काम वेळोवेळी करून देण्याचे काम सौ. पी. पी. भोसेकर, सौ. करमरकर, श्री. शिशिर कुलकर्णी यांनी केले. तसेच अंतिम टप्प्यातील टायपिंग, बाईंडिंग इ. कामाचा महत्त्वाचा वाटा श्री. हेमंत सावंत, श्री निवांत सावंत या बंधूद्वयांनी उचलला या बद्दल मी त्यांची ऋणी आहे. अत्यंत कमी वेळात टायपिंगचे काम करून दिल्याबद्दल श्री. अनिल मोहिते यांचे आभार मानते. प्रबंधात घालण्यासाठी विषयानुरूप चित्रे काढून देण्याचे काम चित्रकार श्री. विजय शिंदे यांनी केले त्यांचे ऋण मी मानते.

या लेखनाच्या वाटचालीत केसरीतील श्री. व सौ. पेशवे, सौ. गाडगीळ मॅडम व इतर कर्मचारी वर्ग, तरुण भारतचे संपादक श्री.मंगेश मंत्री, लोकमत, सकाळ पुढारीतील कर्मचारी वर्ग यांचेही मौलिक सहकार्य लाभले. यात उपयुक्त सूचना देऊन मार्गदर्शन करणारे श्री. एस के. कुलकर्णी, गीताली टिळक व श्री. अशोक खोत सर याची मी ऋणी आहे. यावेळी घेतलेल्या विविध तज्ज्ञांच्या मुलाखतीचे छायाचित्रण करणाऱ्या श्री. गणेश बरगाले, चि. ऋत्विज कुलकर्णी यांचीही मी आभारी आहे.

या व्यतिरिक्त मला प्रोत्साहन देणारे माझे प्राचार्य डॉ. दीपा देशपांडे, माझे प्राध्यापक सहकारी श्री. अशोक खोत सर, माझे नातेवाईक यांचेही मी आभार मानते. अनवधानाने यासाठी सहकार्य करणाऱ्याचे नाव राहून गेले असेल त्यांचेही मी ऋण व्यक्त करते.